

Javni poziv za sufinanciranje projekata organizacija civilnoga društva u 2023. godini

Vesna Lendić Kasalo *

Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske na svojim mrežnim stranicama i ove je godine objavio **Javni poziv za podnošenje prijava za sufinanciranje projekata organizacija civilnoga društva ugovorenih u okviru programa Europske unije i inozemnih fondova za 2023. godinu**. Više o pozivu piše autorica u nastavku.

1. Uvod

Organizacije civilnoga društva imaju višestruku ulogu u svakom društvu. One potiču ravnopravno sudjelovanje u izgradnji demokratskog, otvorenog, uključivog, bogatog i socijalno pravednog, održivog i ekološki osviještenog društva, te predstavljaju korektiv vlasti i vezu između građana i javnog sektora, a njihovi brojni projekti, uključujući i projekte socijalnih usluga financiraju se iz javnih izvora. Osim iz proračuna (državnog i jedinica lokalne samouprave) organizacije civilnoga društva sve više svoje projekte financiraju iz različitih fondova Europske unije. Ipak, jedna od najvećih prepreka s kojom se brojne organizacije susreću u provedbi EU projekata i projekata ugovorenih u okviru ostalih inozemnih fondova vezana je za osiguranje sredstava za sufinanciranje. Naime, iako je veći dio sredstava za odobrene projekte financiran sredstvima Europske unije, sredstvima ostalih inozemnih fondova i nacionalnim sredstvima, dio sredstava na pojedinom projektu treba osigurati i sam korisnik. Brojnim organizacijama civilnoga društva nije jednostavno osigurati sredstva za sufinanciranje, što nerijetko stvara značajne probleme u likvidnosti udruga i može ugroziti učinkovitost provedbe projektnih aktivnosti. Taj problem Ured za udruge prepoznao je još u pred pristupnom razdoblju, pa je 2011. godine iz dijela prihoda od igara na sreću ustanovljen svojevrsni fond za sufinanciranje projekata organizacija civilnoga društva ugovorenih u okviru programa Europske unije i inozemnih fondova. Od tada Ured svake godine objavljuje javni poziv za sufinanciranje ovih projekata. Ovaj vid podrške njihovim projektima financiranim iz EU fondova i inozemnih sredstava organizacije civilnoga društva su dobro prihvatile, te je u razdoblju od 2011. do 2022. godine Ured za udruge sufinancirao gotovo 880 projekata s ukupno 61,7 milijuna kuna odnosno 8,23 milijuna eura.

2. Javni poziv u 2023. godini

Imajući u vidu korištenje strukturnih fondova nakon pristupanja Republike Hrvatske Europskoj uniji te sve veća

sredstava koja su na raspolaganju sektoru civilnog društva, i dalje je važno osigurati kontinuitet ulaganja u jačanje sposobnosti organizacija civilnoga društva za učinkovitu provedbu projekata. Stoga je tako ukupna planirana vrijednost Javnog poziva u 2023. godini 1.246.200,00 eura. Hoće li iznos biti manji ili veći ovisit će o priljevu sredstava iz dijela prihoda od igara na sreću za 2023. godinu, koji je namjenski prihod Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2023. godinu¹. Njime za ovu namjenu upravlja Ured za udruge sukladno Uredbi o kriterijima za utvrđivanje korisnika i načinu raspodjele dijela prihoda od igara na sreću za 2023. godinu².

Javni poziv raspisan je na temelju *Pravila za sufinanciranje projekata organizacija civilnoga društva ugovorenih u okviru programa Europske unije i inozemnih fondova za 2023. godinu* o kojima je na portalu e-savjetovanja prethodno provedeno javno savjetovanje na koje su pristigli brojni komentari i prijedlozi, od kojih je značajan broj i prihvaćen.

Ured za udruge će tako i nadalje sufinancirati projekte ugovorene s Ugovornim tijelom nadležnim za program Europske unije odnosno inozemni fond u sklopu natječaja i programa koji podržavaju razvoj civilnoga društva na području Republike Hrvatske. Za odobravanje sufinanciranja je bitno da je iznos i/ili postotak sufinanciranja nositelja projekta odnosno partnera jasno istaknut i vidljiv iz ugovora potpisanog s Ugovornim tijelom ili naveden u Partnerskom sporazumu zaključenom između korisnika partnera na projektu.

Temeljem ovog Javnog poziva organizacijama civilnoga društva sufinancirati će se projekti koje su ugovorile s Europskom komisijom, nadležnom provedbenom agencijom ili drugim Ugovornim tijelom, i to u postotku sufinanciranja koji se kreće od 40 – 70% udjela sufinanciranja nositelja projekta odnosno partnera kako je definirano za svaki pojedini program:

¹ NN, br. 145/22

² NN, br. 31/23

* Vesna Lendić Kasalo, dipl.iur., Ured za udruge Vlade RH, Zagreb

Naziv programa	Postotak obveznog iznosa sufinanciranja koji se može odobriti
Program Učinkoviti ljudski potencijali 2021.-2027.	do 70%
Europska teritorijalna suradnja	do 70%
natječaj raspisan od Veleposlanstva Republike Francuske u RH	do 70%
Građani, jednakost, prava i vrijednosti (CERV)	do 70%
Kreativna Europa	do 50%
Program LIFE	do 50%
Obzor Europa	do 40%
Program Europske unije za zapošljavanje i socijalne inovacije –EaSI	do 40%
Program „EU za zdravlje“	do 40%
Erasmus +	do 40%
Višekorisnička IPA	do 40%
Financijski mehanizam EGP i Kraljevine Norveške 2014.-2021.	do 40%
natječaji raspisani od strane Ureda visokog povjerenika UN-a za ljudska prava OHCHR	do 40%
natječaji koje raspisuju pojedine Opće uprave i Službe Europske komisije, odnosno njihove agencije, a koji nisu prethodno specifičirani u ovoj tablici	do 40%
natječaji koje raspisuju pojedine Opće uprave Europskog parlamenta	do 40%

3. Prihvatljivi projekti i partneri

Za sufinanciranje će biti prihvatljiv projekt čiji **nositelj ili partner na projektu je organizacija civilnoga društva s pravnim statusom udruge**, koja je registrirana i djeluje u Republici Hrvatskoj (nositelj projekta), a čiji projekt se u cijelosti ili djelomično provodi u Republici Hrvatskoj. Također, prihvatljiv je i projekt čiji **nositelj i partneri su ostale organizacije civilnoga društva (zaklade, sindikati, udruge poslodavaca, privatne neprofitne ustanove, zadruga upisane u Registar neprofitnih organizacija)** koje se registrirane i djeluju u Republici Hrvatskoj, a čiji projekt se u cijelosti ili djelomično provodi u Republici Hrvatskoj, ali sufinanciranje tih projekata može ovisiti o raspoloživosti sredstava.

Nositelj projekta, odnosno partner može zatražiti sufinanciranje za projekt za koji je potpisivanje ugovora s Ugovornim tijelom preduvjet početka provedbe projektnih aktivnosti i za projekt za koje je službena objava rezultata natječaja (a ne potpisivanje ugovora) od strane Ugovornog tijela preduvjet početka provedbe aktivnosti. Prihvatljivi su projekti čiji ugovori su potpisani ili je službena objava rezultata natječaja bila **tijekom 2023. godine, a prihvatljivi su i svi ugovori, odnosno objava rezultata natječaja, koji su bili ranije, ako se projektne aktivnosti provode najmanje šest mjeseci u 2023. godini.** Prijavljeni projekt mora biti u provedbi u trenutku dostave prijave za sufinanciranje.

Iznos i/ili postotak sufinanciranja nositelja projekta odnosno partnera mora biti jasno istaknut i vidljiv iz

ugovora potpisanog s Ugovornim tijelom ili naveden u Partnerskom sporazumu. Partnerski sporazum se potpisuje nakon zaključivanja Ugovora o financiranju projekta od strane nadležnog ugovornog tijela i ne mora biti dio službene natječajne dokumentacije u okviru kojeg je projekt ugovoren, nego može biti zaključen i naknadno, za potrebe dokazivanja iznosa sufinanciranja projekta između nositelja projekta i jednog ili više partnera. Ako prijavitelj samostalno provodi projekt (nositelj, bez partnera), može se prihvatiti obvezni udio raspisan u tekstu službenog poziva odnosno natječaja u okviru kojeg je projekt ugovoren. Međutim, ako se projekt provodi u partnerstvu, za odobrenje sufinanciranja obavezna je dostava dokumentacije u kojoj su raspisani postoci obveznog udjela partnera na projektu, bilo da se radi o ugovoru potpisanom s Ugovornim tijelom ili Partnerskom sporazumu.

4. Prijave za sufinanciranje projekata

Svaki nositelj projekta odnosno partner samostalno aplicira za svoj udio u sufinanciranju, neovisno od ostalih partnera u projektu. Organizaciji civilnoga društva Ured za udruge može samo jednom sufinancirati isti projekt.

Ukupan broj projekata koji će se sufinancirati ovisi o broju podnesenih zahtjeva i raspoloživim sredstvima, a Ured za udruge će nastojati sredstva raspodijeliti ravnomjerno kako bi se obuhvatio što veći broj korisnika. U tijeku kalendarske 2023. godine istoj organizaciji civilnoga društva kao podnositelju prijave može se odobriti sufinanciranje najviše tri projekta, a samo iznimno, ovisno o raspoloživim financijskim sredstvima, i više od tri projekta.

Ako se tijekom provedbe projekta poveća obvezni udio Korisnika u projektu za koji je sklopljen Ugovor o sufinanciranju, Korisnik može najkasnije mjesec dana prije podnošenja završnog izvještaja Ugovornom tijelu dostaviti Ured za udruge zahtjev za dodatnom isplatom sufinanciranja i popratnu dokumentaciju s kojom se dokazuje povećanje obveznog udjela Korisnika u sufinanciranom projektu te ažuriranu Izjavu o nepostojanju dvostrukog financiranja za sufinancirani projekt. Nakon što Ured za udruge odobri dodatno sufinanciranje, potpisat će s Korisnikom Dodatak Ugovoru. Po potrebi Korisnik će dostaviti (novu/dodatnu) solemniziranu *bjanko* zadužnicu.

Prijava za sufinanciranje projekata podnosi se na obrascu *Prijava za sufinanciranje projekta organizacija civilnoga društva ugovorenog u okviru programa Europske unije i inozemnih fondova za 2023. godinu*, a mora biti vlastoručno potpisana od strane osobe ovlaštene za zastupanje i ovjerena službenim pečatom organizacije, ako je uporaba pečata propisana statutom organizacije.

Prijavu sa svim prilogima je potrebno poslati elektroničkim putem na e-mail adresu: sufinanciranje@udruge.vlada.hr. Popunjeni i potpisani obrazac prijave u papirnatom obliku, zajedno sa cjelokupnom dokumentacijom u elektroničkom obliku na elektroničkom mediju za pohranu podataka treba poslati preporučeno putem pošte, putem dostavljača ili osobnom dostavom na adresu Ureda za udruge (Opatička 4, 10 000 Zagreb).

4.1. Prilozi uz prijavu

Prijavi se moraju priložiti skenirani sljedeći dokumenti:

- **Ugovor (i Dodatak Ugovoru) potpisan s Ugovornim tijelom sa svim prilogima ili potvrda o službenoj objavi rezultata natječaja od strane Ugovornog tijela** u formatu ispisa mrežne stranice (u slučajevima kada je preduvjet početka provedbe aktivnosti službena objava rezultata natječaja od strane Ugovornog tijela, a ne potpisivanje ugovora),
- **Partnerski sporazum (ako se projekt provodi u partnerstvu) iz kojeg su razvidni udjeli sufinanciranja** nositelja i svih partnera na projektu (ukoliko to nije razvidno iz ugovora potpisanog s Ugovornim tijelom), koji ne mora biti dio službene natječajne dokumentacije u okviru kojeg je projekt ugovoren,
- **Obrazac opisa projekta** (ukoliko nije dio ugovora potpisanog s Ugovornim tijelom),
- **Obrazac proračuna projekta** (ukoliko nije dio ugovora potpisanog s Ugovornim tijelom),
- **Ispunjen i potpisan obrazac Izjave o nepostojanju dvostrukog financiranja** za prijavljeni projekt,
- **Dokazi o ostvarenim financijskim sredstvima** iz nekog drugog izvora financiranja **za projekt koji se prijavljuje za sufinanciranje** (ukoliko su financijska sredstva ostvarena),
- **Obavijesti o odobrenju svih periodičkih izvješća** koja su do trenutka podnošenja prijave za sufinanciranje zaprimljena od strane Ugovornog tijela, ukoliko je primjenjivo,
- **Uvjerenje da se ne vodi kazneni postupak** protiv osobe ovlaštene za zastupanje koja će potpisati ugovor o sufinanciranju (ne starije od 30 dana),
- **Ovjerena izjava osobe ovlaštene za zastupanje udruge ili zaklade** da nije pravomoćno osuđena za kazneno djelo financiranja terorizma, pranja novca, zlouporabe povjerenja u gospodarskom poslovanju, prijevare u gospodarskom poslovanju, prouzročenja stečaja, pogodovanja vjerovnika ili povrede obveze vođenja trgovačkih i poslovnih knjiga iz zakona kojim se uređuju kaznena djela i kaznenopravne sankcije ili ranije važeća kaznena djela zlouporabe stečaja i zlouporabe u postupku stečaja i to za vrijeme dok traju pravne posljedice osude kao i kojoj su uvedene međunarodne mjere ograničavanja raspolaganja imovinom, dok su te mjere na snazi ili da nije pravomoćno osuđena za kazneno djelo neke druge države koje po svojim bitnim obilježjima odgovara navedenim kaznenim djelima,
- **Ovjerena izjava osobe ovlaštene za zastupanje udruge ili zaklade** koja je u izravnom doticaju s djecom da nije pravomoćno osuđena za neko od kaznenih djela spolnog zlostavljanja i iskorištavanja djeteta na temelju zakona kojim se uređuju kaznena djela i kaznenopravne sankcije,
- **Potvrda Porezne uprave o nepostojanju javnog duga** za organizaciju podnositelja prijave za sufinanciranje (ne starija od šest mjeseci).

jektnih aktivnosti biti u kontaktu s djecom, potrebno je dostaviti i skenirani **Obrazac za uvid u kaznenu i prekršajnu evidenciju** koji potpisuje osoba ovlaštena za zastupanje prijavitelja, **Uvjerenje da se ne vodi kazneni postupak** (ne starije od 30 dana). Uz navedenu dokumentaciju, za strance je potrebno dostaviti i ovjereni prijevod potvrde o nekažnjavanju iz matične zemlje. Ako prijavitelj na Javni poziv podnosi više od jedne prijave u isto vrijeme za osobe koje će kroz provedbu projektnih aktivnosti biti u kontaktu s djecom dovoljno je dostaviti samo jednu potvrdu za istu osobu.

4.2. Dostava prijava

Prijave se mogu dostavljati odmah po objavi Javnog poziva, a krajnji rok za dostavu prijave je **31. listopada 2023. godine**. Prijava je dostavljena u roku ako je elektroničkom poštom poslana do kraja navedenog datuma i na prijamnom žigu preporučene pošiljke sa papirnatom prijavom i elektroničkim medijem prijave je razvidno da je zaprimljena u pošti do kraja navedenog datuma, a u slučaju dostave putem dostavljača ili osobne dostave najkasnije do 16 sati navedenog datuma.

Popunjeni obrazac Prijave za sufinanciranje i propisanu dokumentaciju potrebno je poslati na e-mail adresu: sufinanciranje@udruga.vlada.hr.

Prijave se šalju poštom ili dostavom na adresu Ureda za udruge, Opatička 4, 10 000 Zagreb. Na vanjskom dijelu omotnice potrebno je istaknuti puni naziv i adresu prijavitelja, naznaku: „Prijava na Javni poziv za sufinanciranje“, te napomenu “Ne otvarati prije sastanka Povjerenstva”. Prijava u elektroničkom obliku sadržajno mora biti identična onoj dostavljenoj na elektroničkom mediju za pohranu podataka putem pošte, putem dostavljača ili osobnom dostavom.

4.3. Informiranje o sufinanciranju i procjena prijava

Sva pitanja vezana uz Javni poziv mogu se postaviti isključivo elektroničkim putem, slanjem upita na sljedeću adresu: sufinanciranje@udruga.vlada.hr kontinuirano tijekom trajanja Javnog poziva.

Prijave na Javni poziv razmatra Povjerenstvo za procjenu prijave za sufinanciranje projekata organizacija civilnoga društva prijavljenih na Javni poziv koje imenuje ravnatelj Ureda za udruge. Prilikom procjene prihvatljivosti prijave za sufinanciranje Povjerenstvo:

- provjerava je li podnositelj prijave upisan u Registar udruga ili drugi odgovarajući registar,
- utvrđuje imaju li osobe ovlaštene za zastupanje podnositelja prijave mandat za zastupanje,
- uvidom u Registar udruga provjerava usklađenost statuta podnositelja prijave sa Zakonom o udrugama³,
- uvidom u Registar neprofitnih organizacija provjerava vodi li podnositelj prijave uredno financijsko poslovanje,

Ako će tijekom provedbe projektnih aktivnosti doći do kontakta s djecom, **za osobe koje će kroz provedbu pro-**

³ NN, br. 74/14, 70/17, 98/19, 151/22

- provjerava izvršava li podnositelj prijave uredno sve ugovorne obveze za prethodno odobrene potpore i financijska sredstava iz nacionalnih ili inozemnih javnih izvora,
- provjerava je li podnositelj prijave ispunio ugovorene obveze preuzete temeljem prijašnjih ugovora o dodjeli sredstava prema Uredu za udruge, te svim drugim davateljima financijskih sredstava iz javnih izvora.

Za osobe koje će kroz provedbu projektnih aktivnosti biti u kontaktu s djecom Povjerenstvo će provjeravati da:

- nisu pravomoćno osuđene za neko od kaznenih djela iz glave IX, X, XVI, XVII i XVIII Kaznenog zakona⁴,
- osobama ne traje sigurnosna mjera obveznog psihijatrijskog liječenja, obveznog liječenja od ovisnosti, obveznog psihosocijalnog tretmana, zabrane obavljanja određene dužnosti ili djelatnosti, zabrane približavanja, uznemiravanja i uhođenja, udaljenja iz zajedničkog kućanstva, zabrane pristupa internetu ili sigurnosna mjera zaštitnog nadzora po punom izvršenju kazne zatvora izrečena temeljem Kaznenog zakona⁵,
- nemaju izrečenu prekršajno-pravnu sankciju i/ili da im ne traje zaštitna mjera propisana Zakonom o zaštiti od nasilja u obitelji⁶;
- nisu kažnjene za prekršaj na temelju članaka 25. i 26. Zakona o suzbijanju diskriminacije⁷, članaka 31. i 32. Zakona o ravnopravnosti spolova⁸ te članka 229., stavka 2. Zakona o sigurnosti prometa na cestama⁹.

⁴ Narodne novine, br. 125/11, 144/12, 56/15 i 61/15,101/171,18/18, 126/19, 84/21 i 114/22

⁵ Narodne novine, br. 125/11, 144/12, 56/15 i 61/15, 101/171, 118/18, 126/19, 84/21 i 114/22

⁶ Narodne novine, br. 70/17, 126/19

⁷ Narodne novine, br. 85/08 i 112/12

⁸ Narodne novine, br. 82/08 i 69/17

⁹ Narodne novine, br. 67/08, 48/10, 74/11, 80/13, 158/13, 92/14, 64/15, 108/17, 70/19 i 42/20

Neće se odobriti sredstva za sufinanciranje organizaciji civilnoga društva koja je kao nositelj projekta, odnosno partner na projektu iz Republike Hrvatske za isti projekt već dobila ukupni iznos sredstava iz nekog drugog izvora za sufinanciranje obveznog udjela korisnika u projektu. Ukoliko je nositelj projekta ili partner dobio djelomična financijska sredstva iz nekog drugog izvora, Ured za udruge može sufinancirati razliku do punog iznosa sufinanciranja koji se može odobriti nositelju projekta, odnosno partneru.

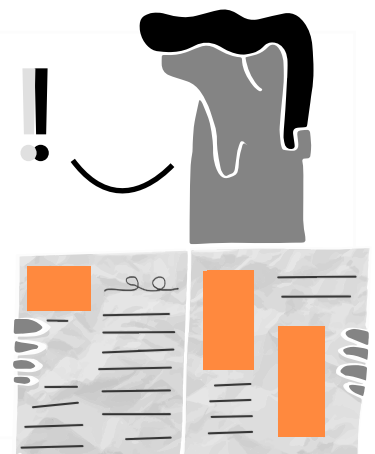
Za prijave koje udovoljavaju propisanim uvjetima, na prijedlog Povjerenstva, ravnatelj Ureda za udruge donosi Odluku o sufinanciranju najkasnije u roku od 60 dana nakon zaprimanja prijave za sufinanciranje (prema datumu urudžbiranja prijave u papirnatom obliku).

Ured za udruge može ne dodijeliti odobrena sredstva za sufinanciranje projekata organizacija civilnoga društva ugovorenih u okviru programa Europske unije ili dodijeliti iznos koji je manji od predviđenog, ovisno o raspoloživosti sredstava iz dijela prihoda od igara na sreću na proračunskoj poziciji Ureda za udruge.

5. Postupak dodjele i isplate

Postupak dodjele i isplate sredstava za sufinanciranje projekata organizacija civilnoga društva ugovorenih u okviru programa Europske unije i inozemnih fondova za 2023. godinu odvija se prema *Pravilima za sufinanciranje projekata organizacija civilnoga društva ugovorenih u okviru programa Europske unije i inozemnih fondova za 2023. godinu*, a svi ostali detalji nalaze se u *Uputama za prijavitelje za podnošenje prijave za sufinanciranje projekata organizacija civilnoga društva ugovorenih u okviru programa Europske unije i inozemnih fondova za 2023. godinu* koji su dostupni na mrežnoj stranici Ureda za udruge (<https://udruge.gov.hr/vijesti/javni-poziv-za-podnošenje-prijava-za-sufinanciranje-projekata-organizacija-civilnoga-društva-ugovorenih-u-okviru-programa-europske-unije-i-inozemnih-fondova-za-2023-godinu/5673>)

Narudžbenicu za pretplatu na časopis,
kao i brojne druge informacije
o djelovanju našeg Centra,
možete pronaći na internet stranici
www.tim4pin.hr

Izazovi integriranja rodne ravnopravnosti u sveučilišnoj zajednici: Protiv rodno uvjetovanog nasilja**

Urednice: Zilka Spahić Šiljak, Jasna Kovačević,
Jasmina Husanović
Nakladnik: TPO Fondacija, Sarajevo, 2022., 210 str.

Sveučilišta mogu i trebaju biti moćne institucije za promicanje rodne ravnopravnosti, raznolikosti i uključenosti, ne samo u kontekstu visokog obrazovanja, već i u društvu općenito. No usprkos tome, još uvijek je vrlo jasno zamjetna rodne neravnoteža i razlika u plaćama i na najvišoj i na najnižoj razini akademske hijerarhije; rodna segregacija u akademskim disciplinama i aktivnostima; nedostatak integracije rodne perspektive u nastavi i istraživanju; kao i prisutnost rodno uvjetovanog nasilja. Prepoznajući navedeno TPO Fondacija iz Sarajeva u 2021. pokreće UNIGEM (*University and Gender Mainstreaming*) projekt s ciljem orodnjavanja visokog obrazovanja uspostavljanjem mehanizama za postizanje rodne ravnopravnosti. Projekt je financiran od strane Vlade Ujedinjenog kraljevstva, a dosada je povezao čak 19 javnih i privatnih sveučilišta iz Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Srbije i Crne Gore.

Kao prva aktivnost projekta provedeno je prvo regionalnog kvalitativno i kvantitativno istraživanje o izazovima integracije rodne ravnopravnosti i borbe protiv rodno uvjetovanog nasilja na tada 18 partnerskih sveučilišta. **Hipoteza** od koje se polazilo u istraživanju je da je „rodno uvjetovano nasilje prisutno i na sveučilištima u zemljama Balkana, te da je sveučilišna kultura nesenzibilna na rodno uvjetovano nasilje što negativno utječe na živote studentica i studenata, nastavnika i nastavnica“. **Cilj istraživanja** je bio ustanoviti u kojoj je mjeri rodno uvjetovano nasilje prisutno među studentskom populacijom, nastavnim kadrom i administrativnim osobljem, kakve su njihove percepcije, stavovi i znanja, postoje li mehanizmi sprečavanja i zaštite od rodno uvjetovanog nasilja, kakva je organizacijska kultura na sveučilištima, te kako rodno uvjetovano nasilje utječe na psihičko zdravlje i karijere žena i muškaraca. Rezultati istraživanja su prezentirani u publikaciji „Izazovi integriranja rodne ravnoprav-

nosti u sveučilišnoj zajednici: Protiv rodno uvjetovanog nasilja“ koja je objavljena u četiri jezične verzije: na hrvatskom, srpskom, crnogorskom i bosanskom jeziku. Na analizi rezultata istraživanja radilo je 19 autorica i autora koji su u zavisnosti od svojeg teorijskog polazišta analizirali rezultate kvalitativnog i kvantitativnog istraživanja, zatim triangulacijom podataka pristupili sveobuhvatnoj interpretaciji i kritičkoj refleksiji. Publikaciju nakon uvodnog dijela i zahvala čini 12 poglavlja koja pokrivaju četiri tematska područja: I. Rod, jezik i rodni stereotipi; II. Rodno uvjetovano nasilje i utjecaj kulture, religije i tradicije; III. Inkluzivnost i intersekcionalnost: politike jednakosti i solidarnosti za rodnu ravnopravnost; IV. Institucionalno okruženje i obrazovna politika: nadležnosti, odgovornosti i institucionalne prakse vezano za rodno uvjetovano nasilje.

Prvo tematsko područje Rod, jezik i rodni stereotipi obuhvaća prva tri poglavlja. U prvom poglavlju naslova „**Rodna ravnopravnost i rodno uvjetovano nasilje na sveučilištima u BiH, Crnoj Gori, Hrvatskoj i Srbiji**“ autorica daje pregled temeljnih odrednica i ograničenja provedenog istraživanja kao i ključnih rezultata po tematskim cjelinama. Drugo poglavlje „**Samo se šalim**“ bavi se seksističkim humorom i uvredljivim komentarima na sveučilištima. Rezultati istraživanja ukazuju da su seksistički komentari učestala pojava na sveučilištima iako u nešto manjoj mjeri u Hrvatskoj u odnosu na druge zemlje. Autorice naglašavaju i problem internaliziranja seksističkog humora do te mjere da ga se primjećuju u eklatantnim oblicima samo onda kada se događa drugima. „**Jezik i rodna ravnopravnost u akademskom kontekstu**“ je naslov trećeg poglavlja u kojem autorice ističu da za rodno osjetljiv jezik nije potrebna nikakva dodatna argumentacija, osim da se riječi u rečenici moraju slagati u rodu i broju. Obrazlažu da odbijanje korištenja rodno osjetljivog jezika doprinosi nevidljivosti žena. Većina ispitanih osoba afirmativno pristupa ideji korištenja rodno osjetljivog jezika. Ipak, ne treba zanemariti manji, ali značajan broj ispitanica i ispitanika koji rodno osjetljiv jezik percipiraju kao „kvarenje“ jezika pritom ne dajući ni jedan lingvistički argument u užem smislu.

* Priredila: doc. dr. sc. Ana Marija Sikirić Simčić, Sveučilište u Rijeci Ekonomski fakultet, Rijeka

** Knjiga je dostupna na: http://www.tpo.ba/b/dokument/web_izazovi_HR.pdf

Drugo tematsko područje **Rodno uvjetovano nasilje i utjecaj kulture, religije i tradicije** čine sljedeća tri poglavlja. Četvrto poglavlje naslova „**Sociokulturni aspekti rodno uvjetovanog nasilja**“ se bavi obitelji, medijima i obrazovanjem kao determinantama rodno uvjetovanog nasilja. Autorica studijsko analizira narative iz intervjua te zaključuje da ekspanzija ka globalnim trendovima, utjecaj medija, novih načina komuniciranja, kao i modifikacija obrazovnih sustava i praksi doprinose porastu rodno uvjetovanog nasilja. U petom poglavlju naslova „**Percepcija utjecaja religije na rodno uvjetovano nasilje**“ autorice primjećuju da prevladava percepcija da religijske tradicije promiču tradicionalne uloge žena i muškaraca, ali se religija nužno ne smatra preprekom ostvarenju rodne ravnopravnosti jer pitanje rodne ravnopravnosti ispitane osobe stavljaju u širi društveni kontekst patrijarhata. Unutar šestog poglavlja naslova „**Percepcije i iskustva sveučilišnih nastavnika i nastavnica o rodno uvjetovanom nasilju i diskriminaciji**“ autor i autorica detektiraju četiri teme preko kojih se manifestiralo rodno uvjetovano nasilje u sveučilišnoj zajednici: profesionalna degradacija, prikriveno izrabljivanje, degradacija osobnosti i konflikt identiteta/uloga.

Inkluzivnost i intersekcionalnost: politike jednakosti i solidarnosti za rodnu ravnopravnost je treće tematsko poglavlje koje započinje sedmim poglavljem naslova „**Izazovi intersekcionalnosti u analizi rodne ravnopravnosti na sveučilištima**“. Autorica vrlo jasno navodi da kategorija klase, a sukladno tome i različiti oblici solidarnosti u intersekcionalnom ključu, trebaju biti iscrpnije analizirani ako se želi razmotriti postizanje ravnopravnosti na visokoškolskim institucijama kroz intersekcionalne leće. Ipak UNIGEM istraživanje otvara vrata budućim istraživanjima rodne (ne)ravnopravnosti koja će intersekcionalnost kao konceptualni i metodološki okvir staviti u samo središte te unatoč nemogućnosti generaliziranja moguće je donesti neke valjane zaključke koji će biti izloženi u sljedećim poglavljima. Autorica osmog poglavlja naslova „**Rod, invalidnost i intersekcionalnost**“ se fokusira na pitanje diskriminacije i nasilja na temelju spola i roda nad osobama s invaliditetom u području visokog obrazovanja. U svojoj analizi prepoznaje nekoliko manjkavosti provedenog istraživanja jer ispitane osobe imaju veoma oskudno osobno i profesionalno iskustvo s osobama s invaliditetom uopće. Zaključuje da se, umjesto razumne prilagodbe i osiguravanja jednakih mogućnosti za učenje i sudjelovanje osobama s invaliditetom, često pribjegava različitim oblicima pozitivne diskriminacije. Deveto poglavlje „**Marginalizirane skupine i rodno uvjetovano nasilje na fakultetima**“ bavi se analizom položaja LGBTIQ i osoba s invaliditetom u visokoškolskim institucijama i njihove izloženosti rodno uvjetovanom nasilju. Autor zaključuje da se iskustva ove dvije marginalizirane skupine razlikuju te da se okruženje manje hostilno odnosi prema osobama s invaliditetom nego prema pripadnicima LGBTIQ populacije.

Završno tematsko područje **Institucionalno okruženje i obrazovna politika: nadležnosti, odgovornosti i institucionalne prakse vezano za rodno uvjetovano nasilje** kroz posljednja tri poglavlja oslikava trenutno institucionalno okruženje i prasku. U desetom poglavlju „**Značaj institucionaliziranja rodne politike**“ analiza autorice pokazuje da formalno osnivanje i postojanje određenih tijela ili mehanizama za sprečavanje i borbu protiv različitih oblika nasilja ne podrazumijeva i aktivan pristup rješavanju problema. Jedanaesto poglavlje naslova „**Orodnjavanje nastavnih planova i programa**“ naglašava nužnost integriranja rodno opredijeljenih i rodno osjetljivih sadržaja u kolegije postojećih studijskih programa. Rezultati provedenog istraživanja pokazuju da su institucionalni i sustavni napori za orodnjavanje nastavnih planova i programa gotovo nepostojeći. Autorice smatraju poželjnim iznutra generirati inicijalni impuls za nužne promjene, a kao alternativu navode vanjske poticaje tako što će uspješan proces akreditaci-

je biti uvjetovan inkorporiranjem tema rodne ravnopravnosti na inkluzivan ili komplementaran način. Unutar dvanaestog poglavlja „**Usklađivanje nastavnih planova i programa na sveučilištima na Balkanu sa standardima Europske unije u oblasti rodne ravnopravnosti**“ autorica ukazuje da rodna ravnopravnost nije postavljena kao prioritet na sveučilištima koja su sudjelovala u istraživanju. Značajan dio ispitanica ukazuje na važnost sustavnog, umjesto individualnog pristupa ovom problemu te da je uz vanjske pritiske potrebna dublja transformacija iznutra

Tema ove publikacije je aktualna i od velike važnosti kako za sveučilišnu zajednicu tako i za društvo općenito. Promicanje rodne ravnopravnosti i inkluzivnosti je prioritet okvira Europske komisije za uspostavu učinkovitijeg europskog istraživačkog prostora (ERA). Rodno raznoliki istraživački timovi dolaze do kreativniji i inovativnijih rješenja te daju pouzdanije rezultate čime se poboljšava kvaliteta i izvrsnost istraživanja. Posljedično, promicanjem rodne ravnopravnosti mogu se pokrenuti šire kulturne promjene u organizacijama, što će pridonijeti fleksibilnijoj, kreativnijoj i održivoj radnoj kulturi i klimi. S namjerom stvaranja svojevrsnih vanjskih pritisaka Europska unija od 2021. godine zahtijeva rodni pristup u svim znanstveno-istraživačkim aktivnostima, te propisuje obvezujuće mehanizme i uvjete koje nositelji aktivnosti u znanstvenim projektima moraju zadovoljiti kako bi se mogli prijaviti za fondove i programe EU (na primjer, postojanje Akcijskog plana za ravnopravnost spolova). Rezultati istraživanja prezentirani u ovoj publikaciji nažalost ukazuju na veoma zabrinjavajuće aktualno stanje na sveučilištima u regiji jer rodna ravnopravnost još uvijek nije postavljena kao prioritet. Razlozi tome su prvenstveno niska razina rodne osviještenosti koja rezultira nerazumijevanjem problematike, njezine važnosti i posljedica. Religija i sociokulturna obilježja zemalja obuhvaćenih istraživanjem imaju snažan utjecaj pa su stereotipizacija rodni uloga prema kojima se žene primarno trebaju ostvariti kao majke dok se manja važnost pridaje njihovim karijernim uspjesima i seksizam često društveno normirani, prihvaćen i ne propituje se kao ozbiljan problem. Redovito se i izbjegava sintagma rod jer se rodna ravnopravnost u antirodnom pokretu nastoji poistovjetiti s pravima transrodnih osoba i reducirati na pitanje normiranja seksualnosti. Muškarci su češće skloni vjerovati da se iza rodne ravnopravnosti krije ideologija koja nastoji promijeniti rodne uloge kako bi uništila obitelj i temeljne društvene vrijednosti. U regiji se još uvijek vode javne rasprave o tome ima li potrebe za rodno osjetljivim jezikom odnosno je li to još jedna nepotrebna norma koju nameće tzv. rodna ideologija. Zbog svega navedenog većina članova akademske zajednica nije u dovoljnoj mjeri senzibilizirana niti osviještena da bi mogli uočiti predrasude, stereotipe, diskriminatorne prakse ili različite oblike rodno uvjetovanog nasilja u svom okruženju. Stoga rodno uvjetovano nasilje često biva nevidljivo, njegovo postojanje i utjecaj se minimiziraju, a žrtve su obeshrabrene prijavljivati ga.

Istraživanjem čiji su rezultati prezentirani u ovoj publikaciji težilo se obuhvatiti sva područja neophodna za razumijevanje trenutnog stanja te nužnosti za velikim zaokretom u razmišljanju kroz sustavne promjene kako u nastavnim programima tako i u institucionalnoj kulturi i mehanizmima. U publikaciji su dani vrlo jasni argumenti kojima se ukazuje potreba za osuvremenjivanjem nastavnih planova i programa kroz integraciju rodne perspektivu i rodno osjetljivi jezik sukladno europskoj praksi i standardima čime će se podići razina rodne osviještenosti nužne za prepoznavanje različitih lica i naličja rodno uvjetovanog nasilja i diskriminatornih praksi koje narušavaju kvalitetu radnog i studijskog okruženja. Rodno uvjetovano nasilje se negativno odražava na zdravlje, blagostanje i karijere i žena i muškaraca. Zdravstveni i ekonomski troškovi rodno uvjetovanog nasilja mogu se značajno umanjiti, stoga je potrebna spremnost institucija da na te izazove odgovori kroz cjelovitu analizu vlastitog djelovanja i načina pristupa kada je riječ o primjeni rodni politika u obrazovanju i znanstvenom djelovanju.